

Ministerie van OCW - Vaste Kamercommissie Onderwijs
T.a.v. T. Jadnanansing
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Ons kenmerk: AVS/PvH/2016-016

Betreft: Werk- en regeldruk

Utrecht, 19 januari 2016

Geachte mevrouw Jadnanansing,

In de procedurevergadering van 14 januari jl. is er naar aanleiding van de vraag van mevrouw Siderius om de werkdruk in het basisonderwijs te bespreken en de toevoeging door mevrouw Straus om dit aan de regeldrukagenda te koppelen gesteld dat er een AO geagendeerd zal worden.

Graag wil de AVS ten behoeve van dit Algemeen Overleg een aantal aandachtspunten benoemen.

De werkdruk in het onderwijs is hoog. Er zijn veel taken en verantwoordelijkheden voor onderwijs en opvoeding toegevoegd aan het pakket van de basisschool. Hierbij zijn er nauwelijks zaken geschrappt en zijn er niet gelijkelijk faciliteiten bij gekomen. Inmiddels is het onderwijs in toenemende mate efficiënt en effectief ingericht en is de rek er voor een groot deel uit. Zowel binnen de sector als maatschappelijk moeten wij alert zijn geen roofofbouw te gaan plegen op onderwijs en de mensen die daar werken. Het totale budget van het primair onderwijs, de investering per leerling ligt in Nederland zeer laag. Dit zowel ten opzichte van onze andere onderwijssectoren, maar ook ten opzichte van andere Europese landen (Education at Glance 2015). Lage bekostiging leidt tot knelpunten.

Citaat schoolleider:

Wel zie ik dat er met de begroting steeds minder mogelijk is, mede door de niet goed gecompenseerde bedragen. Stijging van energiekosten is groter dan het budget, maar dat komt deels door leegstand bij het bestuur. De compensatie voor bevallingsverlof heeft mij dit schooljaar veel geld gekost, omdat dat nog niet in de gelden was gecompenseerd. De salarisverhoging kost het bestuur ook geld, weliswaar 0,02%, maar toch. De vervanging van zieken kost geld, omdat dit ook boven het budget gaat ongeveer 6% in de loonkosten, maar verzuim is 7,4 % bij ons bestuur.)

Toch denken wij dat er binnen de sector PO nog ruimte is om vanuit de professionele dialoog de werkdruk en de beleefde werkdruk te verminderen. Het gaat dan om nader inkaderen van de taakopvatting, balans aanbrengen in de jaartaak en invullen van de professionele ruimte. Leraren weten zelf goed te benoemen wat er moet gebeuren (DUO onderzoek). Zij noemen samenwerken, taken verdelen, effectiever vergaderen, elkaars kwaliteiten benutten en prioriteiten stellen. Dit vraagt om een professionele dialoog op schoolniveau.

Het zijn precies de zaken die een schoolleider hoort te organiseren en wat ook mogelijk is binnen het overlegmodel (CAO-PO). De 40-urige werkweek, 8 uur per dag werken, eventueel gelijke schooltijden etc. Tegelijkertijd signaleren we ook dat het ziekteverzuim hoog is in het onderwijs namelijk 4,9% (ten opzichte van 3,9% als gemiddeld ziekteverzuim onder alle werkenden volgens onderzoek TNO en CBS). De toenemende werkdruk wordt hierbij als hoofdoorzaak genoemd. Zieke leerkrachten gaan vaak weer vlot aan het werk vanuit hun betrokkenheid op het werk en de leerlingen, maar in geval van stress is hier een grote risicofactor op een burn-out. Vaak gaat het dan om te veel werk en emotionele uitputting.

In gesprek met onze leden benoemen wij onder andere de volgende zaken:

- De nieuwe CAO geeft in het overlegmodel veel ruimte voor aanpakken van de werkdruk. Maar het terugdringen van werkdruk regel je niet via de CAO. De discussie over werkdruk/regeldruk moet op schoolniveau gevoerd worden.
- Benut de instrumenten die hiervoor beschikbaar zijn, bijvoorbeeld het RI&E-instrument in de Arbomeester en werkdrukwijzer.
- Werkdrukbeleving: Er zal een balans moeten zijn tussen de verhouding werk – privé. Daarbij past de opmerking “zinnig bezig zijn”. Ook is het belangrijk om het verschil in lestijd leerlingen en normjaartaak leerkrachten helder op het netvlies te hebben. Vrije dagen van leerlingen en verloftijd leerkrachten vallen maar gedeeltelijk samen.
- Voorkom de veelheid aan administratieve handelingen die ten koste gaan van het werk.
- Voorkom dat op verschillende plekken dezelfde handelingen verricht moeten worden. Ook de vergadercycli worden als voorbeeld genoemd.
- Stel faciliteiten beschikbaar als om oplossingen wordt gevraagd.
- Doe het oud-denken in de ban, bijvoorbeeld over schoolvakanties. Er is in uren niets veranderd, het verlof van medewerkers wordt verleend in de schoolvakanties. Er is alleen een aandachtspunt: als leraren (full-time) alle vakanties gelijk aan de kinderen hebben, inclusief de wettelijke feestdagen, genieten ze teveel verlof. Hierdoor zullen leerkrachten een aantal uren moeten werken terwijl de kinderen vrij zijn.
- Pauzeproblematiek kan neergelegd worden bij de CAO-tafel (sociale partners) die zullen meedenken over maatwerkoplossingen.
- Check of de wetten en regels echt bestaan en van toepassing zijn. Vaak is er sprake van een beleefde verplichting die niet bestaat. Wees kritisch in je team, binnen je bestuur en op bestaande werkwijzen of je wel de goede dingen doet.

Citaat schoolleider:

Wat betreft werkdruk is het inderdaad beleven werkdruk! Helemaal eens met je, het artikel in de Volkskrant sprak mij erg aan....Beleving ontstaat ook door gebrek aan ontwikkeling van personeel, de druk die men ervaart als er geen vervanging is, dat heeft niet met kosten te maken, maar simpelweg met het niet beschikbaar zijn van mankracht. Is inderdaad een ander probleem, maar maakt wel dat werkdruk wordt ervaren....Helemaal eens dat er minder gezeurd moet worden over werkdruk en gewoon doen waarvoor je betaald wordt. De cultuuromslag is echter niet snel gemaakt....Ik juich het dan ook toe dat we in werktijden en jaartaak afstappen van vakanties. Ik werk al jaren in vakanties door, omdat ik me niet wil afmatten in de werkweek. (maar dan werk ik wel meer dan 60 uur per week)

Kortom: Regeldruk en werkdruk zijn belangrijke thema's waar we op een goede manier mee om moeten gaan. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid als publieke organisaties en overheidsinstellingen, politiek en maatschappij om de regeldruk en werkdruk waar mogelijk te beperken! Ook blijft het een doorlopend aandachtspunt om taken en verantwoordelijkheden voldoende te faciliteren zodat deze kwalitatief goed kunnen worden ingevuld. Tegelijkertijd heeft het veld een eigen verantwoordelijkheid in te vullen waarbij professionele ontwikkeling, een professionele houding en een professionele dialoog nodig zijn. Schoolleiders vervullen een cruciale rol om op instellingsniveau deze drie zaken in te vullen. Op deze manier kan de beleefde werkdruk voor henzelf en voor de teamleden besproken worden en grijpbaar gemaakt worden. Het veld moet werken aan een cultuuromslag, de politiek aan een werkbare sector door balans in investeringen en gevraagde output.

Citaat schoolleider:

Hartelijk dank voor je antwoord...Het woord "omdenken" heb ik genoteerd....Door alle opmerkingen uit het veld was ik dat even kwijt....Ik zal dit binnen onze directie overleggen nadrukkelijk gaan noemen.....Verantwoording in kaart brengen is ook een goede, wat doen besturen en wat doet inspectie en overheid. Nogmaals bedankt en het woord omdenken gaat circuleren!

Bijgaand sturen wij u ons maandelijks onderwijsblad 'Kader Primair' toe, dat in het januari nummer 2016 regeldruk en werkdruk als thema had. Hierin zijn een aantal schoolleiders aan het woord met diverse perspectieven.

Met vriendelijke groet,

G.P.M. (Petra) van Haren
Voorzitter AVS

Cc.: Dhr. S. Dekker, staatssecretaris OCW
Mw. E.C.E. Le Kler, griffier commissie OCW